(Rättsakter som antagits med tillämpning av avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen)

GEMENSAM ÅTGÄRD

av den 24 februari 1997

beslutad av rådet på grundval av artikel K 3 i Fördraget om Europeiska unionen om åtgärder mot människohandel och sexuellt utnyttjande av barn

(97/154/RIF)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR BESLUTAT OM FÖLJANDE GEMENSAMMA ÅTGÄRD

med beaktande av Fördraget om Europeiska unionen, särskilt artikel K 3.2 b i detta,

med beaktande av Konungariket Belgiens initiativ, och

med beaktande av följande:

Fastställandet av gemensamma regler för åtgärder mot människohandel och sexuellt utnyttjande av barn kan bidra till kampen mot viss otillåten immigration och till en förbättring av det straffrättsliga samarbetet, vilket är av gemensamt intresse för medlemsstaterna i den bemärkelse som avses i artiklarna K 1.3 och K 1.7 i fördraget.

Europaparlamentet antog den 18 januari 1996 [1] en resolution om människohandel och den 19 september 1996 [2] en resolution om minderåriga våldsoffer.

Rådet antog rekommendationerna om bekämpning av människohandel den 29–30 november 1993.

Slutsatserna från den europeiska konferensen om handel med kvinnor i Wien den 10–11 juni 1996 beaktas.

Slutsatserna från världskongressen mot sexuellt utnyttjande av barn i kommersiellt syfte som hölls i Stockholm den 27–31 augusti 1996 beaktas.

Artikel 34 i konventionen om barnets rättigheter av den 20 november 1989 beaktas.

Människohandel och sexuellt utnyttjande av barn utgör en allvarlig kränkning av grundläggande mänskliga rättigheter, särskilt den mänskliga värdigheten.

Det är nödvändigt att ta hänsyn till att offren för denna sorts brottslighet, i synnerhet barnen, är särskilt sårbara.

Människohandel och sexuellt utnyttjande av barn kan utgöra ett viktigt slag av internationell organiserad brottslighet, vars omfattning inom Europeiska unionen blir alltmer oroväckande.

Det är angeläget att genomföra de åtgärder som är nödvändiga för att kunna sätta stopp för människohandel och sexuellt utnyttjande av barn.

Rådet har redan beslutat att vidta effektiva åtgärder mot människohandel genom att besluta om en gemensam åtgärd för att upprätta en förteckning över centrum med särskild kompetens [3] och genom att inrätta ett utbytesprogram för att utbilda personer med kompetens inom detta område [4].

Europeiska unionens medlemsstater bör vidta samordnade åtgärder när det gäller vissa former av människohandel och sexuellt utnyttjande av barn för att i förekommande fall undanröja hindren för ett effektivt rättsligt samarbete på området, i enlighet med det fleråriga program om samarbete i rättsliga och inrikes frågor som antogs av rådet den 14 oktober 1996.

Det finns ett behov av ett sektorsövergripande angreppssätt med avseende på problemen med människohandel och sexuellt utnyttjande av barn.

De begrepp som används i denna gemensamma åtgärd avser inte något visst rättssystem eller någon viss natio-

(1) EGT nr C 32, 5.2.1996, s. 88.
(2) EGT nr C 320, 28.10.1996.
(3) EGT nr L 342, 31.12.1996, s. 2.
(4) EGT nr L 322, 12.12.1996, s. 7.

nell lagstiftning utan bör snarare tolkas mot bakgrund av medlemsstaternas rättssystem.

Bestämmelserna i denna gemensamma åtgärd påverkar inte medlemsstaternas skyldigheter enligt konventioner som de åtagit sig att följa, såsom FN-konventionen från 1950 om bekämpning av människohandel och utnyttjande av prostituerade, eller medlemsstaternas rätt att vidta åtgärder som ytterligare förbättrar skyddet för barn eller bekämpar människohandel.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVDELNING I

Mål

A. Till ledning för medlemsstaternas tillämpning av denna gemensamma åtgärd, och utan att det påverkar mer specifika definitioner i medlemsstaternas lagstiftning, skall i denna gemensamma åtgärd följande beteckningar användas med de betydelser som här anges:

i) *handel:* varje beteende som underlättar att någon reser in i, reser igenom, vistas inom eller reser ut ur en medlemsstats territorium i de syften som anges i B b och B d.

ii) *sexuellt utnyttjande:* när det gäller ett barn, vart och ett av följande beteenden:

a) Att förmå eller tvinga ett barn att delta i varje form av olaglig sexuell aktivitet.

b) Att utnyttja ett barn för prostitution eller andra olagliga sexuella aktiviteter.

c) Att utnyttja barn i pornografiska föreställningar och i pornografiskt material, däribland att framställa, sälja och distribuera eller på annat sätt bedriva handel med sådant material samt att inneha sådant material.

iii) *sexuellt utnyttjande:* när det gäller en vuxen person, i vart fall att utnyttja den vuxna personen för prostitution.

B. För att förbättra det rättsliga samarbetet med avseende på kampen mot människohandel och sexuellt utnyttjande av barn skall varje medlemsstat åta sig att, med iakttagande av varje medlemsstats konstitutionella regler och rättsliga traditioner, se över de relevanta delarna av sin nationella lagstiftning rörande de åtgärder som anges i avdelningarna II och III om följande slag av uppsåtliga beteenden, i enlighet med det förfarande som anges i avdelning IV.

a) Att i vinstsyfte sexuellt utnyttja andra personer än barn,

— när tvång, i synnerhet våld eller hot, används, eller

— genom svikligt förfarande, eller

— när det förekommer missbruk av myndighet eller annan påtryckning som är av sådan art att personen inte har något annat verkligt och godtagbart val än att ge efter för den påtryckning eller det missbruk som utövas.

b) Att i vinstsyfte bedriva handel med andra människor än barn i syfte att utnyttja dem sexuellt under de förhållanden som anges under a).

c) Att sexuellt utnyttja eller missbruka barn.

d) Att bedriva handel med barn i syfte att utnyttja eller missbruka dem sexuellt.

AVDELNING II

Åtgärder på nationell nivå

A. Varje medlemsstat skall se över gällande lag och praxis för att se till

a) att de beteenden som anges i avdelning I B är straffbelagda,

b) att dessa brott och, med undantag för det innehav som avses i avdelning I A ii c, medverkan i eller försök att begå dem, leder till effektiva, väl avvägda och avskräckande straffrättsliga påföljder,

c) att juridiska personer, när det är lämpligt, kan hållas administrativt ansvariga i samband med sådana brott som förtecknas i avdelning I B eller straffrättsligt ansvariga för sådana brott som begås för den juridiska personens räkning i enlighet med förfaranden som skall fastställas i medlemsstatens nationella lagstiftning. Ett sådant ansvar för den juridiska personen skall inte påverka det straffrättsliga ansvaret för de fysiska personer som är medbrottslingar vid eller anstiftare av nämnda brott,

d) att de påföljder och, när det är lämpligt, de administrativa åtgärder som avses i b och c i den här avdelningen inbegriper

— när det gäller fysiska personer, frihetsstraff som kan innefatta utlämning, åtminstone i allvarliga fall,

— förverkande, när det är lämpligt, av verktygen för och utbytet av dessa brott,

— när det är lämpligt, och i enlighet med medlemsstatens förvaltningsrättsliga eller straffrättsliga lagstiftning, tillfällig eller definitiv stängning av inrättningar som har använts eller varit avsedda för att begå dessa brott,

e) att de brott som omfattas av denna gemensamma åtgärd vid behov skall anses ligga inom tillämpningsområdet för Europarådets konvention av år 1990 om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av utbyte av brott,

f) att dess myndigheter är behöriga när det gäller de brott som anges i avdelning I B c och I B d, åtminstone

i) om brottet, helt eller delvis, begås på dess territorium,

ii) om den person som begår brottet, med undantag för brott som består i att inneha pornografiskt material som avses i avdelning I A ii c, är medborgare i eller stadigvarande vistas i den medlemsstaten,

B. En medlemsstat får, om det annars skulle stå i strid med dess etablerade straffrättsliga principer som avser jurisdiktion, när den fattar beslut om eller utövar den behörighet som avses i A f ii ovan föreskriva att brottet också skall vara straffbart enligt lagstiftningen i den stat där den begicks.

C. Om en medlemsstat håller fast vid det krav på dubbel straffbarhet som avses i B ovan, skall den fortlöpande granska sin lagstiftning i syfte att säkerställa att detta krav inte utgör något hinder för effektiva åtgärder mot dess egna medborgare eller andra som stadigvarande vistas i landet och som misstänks för att begå sådana brott inom områden där ändamålsenliga åtgärder av det slag som avses i artikel 34 i konventionen om barnets rättigheter av den 20 november 1989 inte har vidtagits.

D. Medlemsstaterna får besluta att utöva sin domsrätt enligt A f ii ovan endast om vissa villkor för förfarandet är uppfyllda eller om den påstådda gärningsmannen inte kan utlämnas på grund av

— att den berörda medlemsstaten vägrar att bifalla en begäran om utlämning som görs av den stat där brottet begicks,

— att den sistnämnda staten bekräftar att den inte avser att begära att den påstådda gärningsmannen utlämnas, eller

— att den staten inte begär utlämning av den utpekade gärningsmannen inom rimlig tid.

E. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att de, förutom vanliga tvångsåtgärder som efterforskningar och beslag, har tillgång till adekvata undersökningsbefogenheter och undersökningsmetoder för att på ett effektivt sätt kunna undersöka och åtala sådana brott som anges i punkterna A a, A b och A e, under iakttagande av den rätt till försvar och privatliv som de personer som är föremål för dessa åtgärder har.

F. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa

a) ett lämpligt skydd för vittnen som lämnar upplysningar om de brott som avses i punkterna A a, A b och A e, särskilt i enlighet med Europeiska unionens råds resolution av den 23 november 1995 om skydd av vittnen inom ramen för kampen mot den organiserade internationella brottsligheten [1],

b) adekvat stöd till offren och deras familjer.

I detta syfte skall varje medlemsstat säkerställa

i) att offren, där så krävs enligt medlemsstatens straffrättsliga system, finns tillgängliga för att vittna om varje brottslig handling, vilket där så är lämpligt kan medföra ett provisoriskt uppehållstillstånd, och

ii) att offren ges möjlighet att återvända till sitt ursprungsland eller något annat land som är berett att ta emot dem, med alla de rättigheter och allt det skydd som medlemsstaternas nationella lagstiftning medger.

Dessutom skall varje medlemsstat garantera att offren för de brott som avses i avdelning I B ges lämpligt stöd så att de kan försvara sina intressen inför domstol.

Varje medlemsstat skall undersöka hur familjer med barn som är offer för de brott som omfattas av denna gemensamma åtgärd kan hållas underrättade om hur utredningen fortskrider.

G. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att de instanser som kan antas ha relevanta erfarenheter när det gäller kampen mot människohandel och sexuellt utnyttjande av barn, särskilt de myndigheter som ansvarar för invandring, social trygghet och skattefrågor, ägnar särskild uppmärksamhet åt de problem som hör samman med människohandel och sexuellt utnyttjande av barn och att de, samtidigt som varje medlemsstats nationella lagstiftning iakttas, samarbetar med de myndigheter

[1] EGT nr C 327, 7.12.1995, s. 5.

som ansvarar för undersökning och bestraffning av de brott som avses i punkterna A a, A b och A e. I de fall som förtjänar särskild uppmärksamhet bör dessa instanser särskilt

— på eget initiativ underrätta dessa myndigheter när det föreligger rimliga skäl att anta att något av dessa brott har begåtts,

— på begäran eller på eget initiativ förse dessa myndigheter med alla användbara upplysningar,

— vid behov delta i förfarandena som experter.

H. I syfte att säkerställa att kampen mot människohandel och sexuellt utnyttjande av barn blir alltigenom effektiv, skall varje medlemsstat säkerställa att den verksamhet som bedrivs av de myndigheter som ansvarar för denna kamp samordnas på ett lämpligt sätt som möjliggör ett sektorsövergripande angreppssätt. En sådan samordning kan på nationell eller regional nivå, beroende på medlemsstatens administrativa uppbyggnad och rättsliga system, inbegripa exempelvis ministerier, polismyndigheter och de rättsliga myndigheter som är specialiserade på området samt de offentliga organ som har tilldelats särskilt ansvar på detta område.

I. Varje medlemsstats myndigheter skall ta vederbörlig hänsyn till den insats i kampen mot människohandel och sexuellt utnyttjande av barn som utförs av grupper, stiftelser eller föreningar som i enlighet med sina stadgar har till syfte att bekämpa sådana brott.

AVDELNING III

Samarbete mellan medlemsstaterna

A. Medlemsstaterna skall samarbeta i största möjliga omfattning på det rättsliga området vid undersökningar och rättsprocesser som gäller de brott som avses i avdelning II punkterna A a, A b och A e.

B. Varje medlemsstat som har lämnat in en reservation mot eller förklaring till artikel 5 i Europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål av den 20 april 1959 skall se över reservationen eller förklaringen för att avgöra om den kan innebära ett hinder för ett effektivt samarbete med andra medlemsstater i fråga om brott som omfattas av denna gemensamma åtgärd.

C. Medlemsstaterna skall, i enlighet med tillämpliga avtal och gällande konventioner, se till att behandlingen av en framställning om inbördes rättshjälp sker så snabbt som möjligt och att den ansökande staten fullt ut hålls underrättad om hur ärendet fortskrider.

D. Medlemsstaterna skall vid behov vidta de åtgärder som är nödvändiga för att möjliggöra direktöverföring av ansökningar om biträde mellan de behöriga lokala myndigheterna.

E. Varje medlemsstat skall, om så inte redan skett, utse en eller flera kontaktmyndigheter som kan kontaktas i fall av svårigheter med att efterkomma en brådskande framställan om inbördes rättshjälp.

F. Medlemsstaterna skall också, i enlighet med varje medlemsstats rättsliga traditioner och tillämpliga konventioner och avtal, biträda varandra när det gäller utbyte av information som i någon av medlemsstaterna är av administrativ art eller omfattas av förvaltningsmyndigheternas behörighet.

G. Varje medlemsstat skall säkerställa att upplysningar om saknade minderåriga och personer som dömts för brott som avses i denna gemensamma åtgärd samt upplysningar som kan vara till nytta för undersökningar och åtal rörande sådana brott behandlas så att de är lätt åtkomliga och på ett effektivt sätt kan användas och utbytas med andra medlemsstater.

H. Utan att det påverkar dess egna undersökningar och förfaranden får varje medlemsstat utan föregående begäran vidarebefordra sakupplysningar till en annan medlemsstat, när den anser att spridande av dessa upplysningar sannolikt kan hjälpa den mottagande staten att inleda eller genomföra undersökningar eller förfaranden för att förebygga eller bestraffa sådana brott som avses i avdelning II i punkterna A a, A b och A e eller sannolikt kan leda till en begäran om rättsligt samarbete från den medlemsstaten.

I. Utbyte och överlämnande av sådana upplysningar som avses i punkterna F, G och H skall ske under iakttagande av rätten till privatlivet och tillämpliga instrument och nationell lagstiftning om databehandling av personuppgifter.

J. Medlemsstaterna skall i tillämpliga fall informera och uppmärksamma sina diplomatiska och konsulära representationer i tredje land och på bästa sätt utnyttja de möjligheter som dessa erbjuder i det internationella samarbetet mot människohandel och sexuellt utnyttjande av barn.

AVDELNING IV

Åtaganden och uppföljning

A. Varje medlemsstat skall till de behöriga myndigheterna överlämna lämpliga förslag för genomförande av denna gemensamma åtgärd så att dessa kan överväga förslagen i syfte att anta dem.

B. Rådet skall på grundval av lämpliga upplysningar före utgången av år 1999 bedöma hur medlemsstaterna har uppfyllt sina skyldigheter enligt denna gemensamma åtgärd.

C. Denna gemensamma åtgärd skall offentliggöras i officiella tidningen.

D. Den träder i kraft samma dag som den offentliggörs i officiella tidningen.

Utfärdad i Bryssel den 24 februari 1997.

På rådets vägnar
H. VAN MIERLO
Ordförande